

[Halvgaard]

for, og derfor må hele uddannelsessystemet tages op til revision. Det er på allerhøjeste tid. Vi må i langt højere grad satse på at uddanne vore unge f. eks. til at sælge de danske varer, som vi i øjeblikket ikke kan afsætte. Vi må have flere uddannet inden for handel, og man kunne også sige, at inden for vores forsvaret var det måske rimeligt, at vi dygtiggjorde nogle flere.

Før en sådan revision af uddannelserne er foretaget, vil det være forkert at tilrettelægge retningslinjer for uddannelsesstøtten.

Fogh Rasmussen (V):

Jeg vil gerne indlede med at takke undervisningsministeren for, at hun ved udarbejdelsen af dette lovforslag har hentet så megen inspiration hos venstre i stedet for udelukkende at basere forslaget på det centrale uddannelsesråds betænkning. Lovforslaget bygger på en lang række af de principper for uddannelsesstøtten, som er væsentlige for venstre.

Forslaget medfører en samlet forøgelse af uddannelsesstøtten på 250 mill. kr. Det har været vigtigt for venstre, at forhøjelsen af stipendierne især kommer de korterevarende uddannelser til gode. De, der har taget en videregående uddannelse, opnår erfaringsmæssigt den største indtjening senere i livet og bør derfor også i højere grad finansiere de sidste studieår med lån. Samtidig med forhøjelsen af stipendierne bortfalder den hidtidige adgang for uddannelsessøgende til at få kontanthjælp i henhold til bistandsloven i sommerferieperioderne. Ved at indføre sondringen mellem ungdomsuddannelser og videregående uddannelser øges muligheden for den enkelte for at vende tilbage til uddannelsessystemet efter nogle års praktisk arbejde. Det giver en øget fleksibilitet, som vi lægger megen vægt på.

Det er en forbedring af transskriterierne, at der ikke længere skal tages hensyn til ægtefællens økonomi. De gældende regler har virket diskriminerende over for mange gifte studerende.

Et af de store problemer i uddannelsesstøtten er forældreafhængigheden. Efter de gældende regler er stipendiernes størrelse afhængig af forældrenes økonomiske forhold, lige indtil den uddannelsessøgende er fyldt 23 år. Det forekommer urimeligt, at de

fleste unge jo er flyttet hjemmefra allerede i 18–20 års alderen, men måske først kan få stipendier som 23-årige. Nu vil regeringen sænke aldersgrænsen for forældreafhængigheden til 22 år. Dermed har vi ikke løst alle problemer, men der er taget et første skridt.

Det bør også noteres som en forbedring, at afhængigheden af ansøgerens egen formue mindskes, sådan at det fremover kun er 75 pct. og ikke som nu 100 pct. af nettoformuen over 25.000 kr., der skal tillægges egenindtægten.

Venstre kunne nok have ønsket sig en mindre afhængighed af egenindtægten, så der ikke sker denne brutale 100 pct.s beskæring af stipendierne for egenindtægt over 31.800 kr. Det er der ikke blevet plads til i denne omgang, men det er dog et fremskridt, at den faste beløbsgrænse fremover løbende pristalsreguleres.

Lempelsen af vilkårene for de statsgaranterede lån, sådan at statsgarantien udstrækkes fra de nuværende 10 år til 15 år, kan medføre en tilsvarende forlængelse af lånenes løbetider. Det er i overensstemmelse med venstres opfattelse af disse lån som en slags anlægslån til investering i det produktionsapparat, som en uddannelse egentlig er. Vi tror også, at staten med denne ændring undgår en række af de tab, som vi desværre har set på grund af skyldnerens manglende tilbagebetalingsevne.

Det er vigtigt for venstre, at der i forbindelse med dette lovforslags gennemførelse sker en forbedring af uddannelsesstøtten til eleverne under højskoleordningen. Vi er også meget tilfredse med, at der nu nedsættes et udvalg, som skal kulegrave problemerne på hele dette område.

Der er alt i alt tale om et lovforslag, som inden for de økonomiske rammer, der er til rådighed, indeholder mange forbedringer for de uddannelsessøgende og en forenkling af lovgivningen, og med disse ord vil jeg på venstres vegne tilsige en velvillig behandling af lovforslaget i udvalget.

Gerda Møller (KF):

Ja, det er jo en reform af uddannelsesstøtten, som ministeren siger i sin fremsættelsestale, og når vi i næste samling får et enkelt lovforslag til, så har vi første etape af denne reform, som, så vidt jeg har forstået det, skal

[Første næstformand]

Første næstformand (Erlendsson):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte.

(Lovforslag nr. L 134. Fremsat 26/1 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

I en avis blev det for nylig meddelt, at socialdemokratiet med hensyn til uddannelsesstøtten var løbet fra alle sine principper. Det var sat op på forsiden med stor overskrift og store bogstaver. Når man nu kender Information og dets mærkelige og ambivalente forhold til socialdemokratiet, så er det nok for tidligt på året til at kunne sige, at det bliver årets avisand i Information. Socialdemokratiet er ikke løbet fra sit princip om uddannelsesstøtte. Vi mener, at der skal være en rimelig uddannelsesstøtte, så der virkelig er tale om, at de uddannelsessøgende har mulighed for at uddanne sig i fred og ro. Når man skal forbedre uddannelsesstøtten, kan man vælge forskellige former. Man kan lette forældreafhængigheden. Man kan hæve stipendiedelen. Man kan ændre på tilbagebetalingsordningerne. Man kan ændre de statsgaranterede lån til statslån. Der er kort sagt flere forskellige måder at gøre det på, og socialdemokratiet har aldrig ønsket at lægge sig fast på én bestemt måde.

Men uanset hvilken metode man vælger, er man først og fremmest afhængig af det samlede beløb, der kan tildeles uddannelsesstøtten. Det er vist ingen hemmelighed for nogen, at vi sidste år ønskede pengeandelen til Statens Uddannelsesstøtte forhøjet. Det politiske resultat efter forhandlingerne i august blev altså 250 mill. kr., og det er det beløb, som vi nu skal fordele på de forskellige områder af uddannelsesstøtten.

Man kunne vælge at kaste alle de 250 mill. kr. på ét af områderne, eller man kunne prøve at fordele pengene på flere. Ministeren

har valgt den sidste udvej, og jeg synes, hun med det centrale uddannelsesråds hjælp har haft en heldig hånd. Det foreliggende lovforslag forbedrer støttevilkårene ved en forøgelse af stipendieandelen, ved en ændring af trangskriterierne for at opnå stipendier og ved en lempelse af lånevilkårene. Der er ingen grund til for mig at gennemgå alle elementer i lovforslaget, som er omhyggeligt optegnet i forslaget, i bemærkningerne og i ministerens fremsættelsestale, men to ting vil jeg dog lige pege på, nemlig forbedringen af stipendieandelen til ungdomsuddannelserne og den begyndende nedsættelse af forældreafhængigheden, i dette første trin fra 23 år til 22 år.

Med den vægt, man bør lægge på at forbedre ungdomsuddannelserne, er det meget vigtigt, at disse uddannelser har gode økonomiske forhold, og det er kun skade, at vi ikke har kunnet tage fat på det vigtige område, der hedder løn i EFG-elevernes basisår.

Socialdemokratiet vil støtte ministerens forslag.

Halvgaard (FP):

Når man gennemlæser det foreliggende lovforslag, som skulle være et led i en større reform, så undres man over de uretfærdigheder, der stadig er bibeholdt i lovforslaget i forhold til gældende lov om Statens Uddannelsesstøtte. Jeg kan nævne et par eksempler.

Ydelsen af stipendier er afhængig af ansøgers indtægts- og formueforhold. Endvidere er ydelsen af stipendier stadig for ansøgere under 22 år afhængig af forældrenes indtægts- og formueforhold. Jeg anser det for både umoralsk og uretfærdigt, at samfundet på den måde straffer den flittige og sparsommelige, hvorimod andre skal belønnes. Man må undre sig over, at nogen her i folketinget vil lægge navn til sådan et forslag.

Før fremskridtspartiet vil være medvirkende til en reform af uddannelsesstøtten, må vi forlange en reform af hele vores uddannelsespolitik, en uddannelsespolitik, som både er forældet og urealistisk i forhold til det moderne samfund, vi lever i, og forkert på baggrund af vores økonomiske situation.

Før uddannelsesstøtten behandles, burde det være folketingets opgave at vurdere 4 ting: For det første må man tage stilling til, hvilke uddannelser samfundet bør finansiere.

[Halvgaard]

For det andet må man gennem en form for adgangsregulering styre tilgangen til de uddannelser, der er behov for. For det tredje må man sørge for, at det er de bedst egnede, der får adgang til uddannelsesinstitutionerne og dermed også til uddannelsesstøtten. For det fjerde må folketinget sikre, at de unge, der optages på vore uddannelsesinstitutioner, får økonomiske muligheder – langt bedre end hidtil og også langt bedre end det forslag, som foreligger i dag – for at gennemføre deres studier. Løser folketinget denne opgave efter disse retningslinjer, så vil det kunne betegnes som en god uddannelsespolitik.

Hvis folketinget, som repræsenterer borgerne i Danmark, for det første finansierer uddannelser, der ikke er behov for i samfundet, for det andet ikke sørger for, at det er de bedst egnede, der får adgang til uddannelsessystemet og uddannelsesstøtten, og hvis der uddannes flere, end samfundet har behov for, og til uddannelsessektoren bevilges flere penge, end landets økonomi tillader, ja, så må man betegne den uddannelsespolitik, man her i Danmark fører, som uansvarlig, og man vil med rette kunne påstå, at folketinget ikke har varetaget på befolkningens vegne den opgave forsvarligt.

Jeg mener, at folketinget vedrørende uddannelsespolitikken har handlet uansvarligt, ikke blot over for skatteyderne, der skal betale, men også over for vore unge, både dem, der skal til at begynde et uddannelsesforløb, og også dem, der allerede er inde i uddannelsessystemet. Man har devalueret undervisningen både i folkeskolen og i gymnasierne, sådan at de unge er dårligere egnede og dårligere forberedt til at påbegynde et studium; det er den ene ting. For det andet har man ikke prioriteret uddannelses tilbuddene på grundlag af vores økonomiske formåen. Det vil sige, at samfundet stadig væk finansierer uddannelser – på bekostning af dem, der er behov for – som samfundet ikke har behov for. Det er uansvarligt over for de unge, der studerer, når staten ved tilbud om finansiering af deres uddannelser lokker dem ind i et uddannelsesforløb, på trods af at det klart og tydeligt i vore officielle analyser fastslås og erkendes, at samfundet ikke har mulighed for til sin tid at kunne tilbyde de unge beskæftigelse. Det er en utilgivelig bjørnetjeneste, vi gør de unge. Trods den gennemførte adgangs begrænsning, folketinget vedtog i 1976;

viser beregningerne jo, at i løbet af nogle år vil langt, langt flere, ja, langt over hundrede tusind højt uddannede stå uden beskæftigelse. Hvordan kan vi acceptere en sådan uddannelsespolitik – en uddannelsespolitik, som er til skade for samfundet og også for de unge – og nu i dag begynde at diskutere uddannelsesstøttens størrelse, når man simpelt hen uddanner til arbejdsløshed.

Den uddannelsespolitik, man har ført i de senere år, har indebåret, at man har finansieret udgifter til uddannelser, samfundet ikke kan finde anvendelse for. Det er medvirkende til at forøge arbejdsløsheden og forringe vores konkurrenceevne osv. osv. Hvem kommer til at betale i sidste instans? Det er ikke i så høj grad vores generation som de unge selv, der kommer til at betale for en forfæjlet uddannelsespolitik. Det er de unge – hvis fremtid vi nu forsøger at tilrettelægge i forbindelse med en uddannelsespolitik – som til sin tid kan kritisere dette folketing for at have vedtaget denne politik – og det med rette. De vil kunne bebrejde os, at den adgangsregulering, vi gennemførte i 1976, med en total ramme på 19.000 til de videregående uddannelser, var uansvarlig. Det vil de kunne bebrejde os med rette. Det må derfor også bekymre, at denne totalramme for 1979 stadig væk er fastsat til 19.000. Det er et alt, alt for højt tal.

Vi mener altså fra fremskridtspartiets side, at før det er forsvarligt at snakke om uddannelsesstøtte, og før fremskridtspartiet vil medvirke til sådan en reform, må vi simpelt hen stille visse krav, som jeg har været inde på her, om en sanering af uddannelses tilbuddene og en midlertidig adgangs begrænsning, der er langt, langt mere effektiv. På den måde vil der være basis for at efterkomme de studerendes ønsker om en forsvarlig uddannelsesstøtte langt bedre end foreslået i dette forslag.

Man vil måske påstå, at i en arbejdsløshedssituation som den, vi befinder os i, ville det være uforsvarligt at beskære de unge adgangen til vore højere uddannelsesinstitutioner. Hertil vil jeg blot sige, at ungdomsarbejdsløshedspøblemet kan vi da ikke løse ved at uddanne de unge til arbejdsløshed. Vi skyder problemerne ud og gør de unge en bjørnetjeneste på den måde. Vi må simpelt hen lave en uddannelsesreform, hvor vi tilbyder uddannelser, som samfundet har behov

[Gerda Møller]

deles op i tre etaper. Ministeren siger endvidere i sin fremsættelsestale, at den planlagte reform bygger på det centrale uddannelsesråds reformforslag, og det finder hun velegnet som grundlag for en etapevis udbygning eller ændring af uddannelsesstøtten.

Det vil altså sige – sådan må man forstå det, og det vil jeg da godt have bekræftet her i dag – at det må være ministerens hensigt at bygge den fremtidige uddannelsespolitik på principperne i U 90, og at støttereformen skal tjene som grundlag herfor. Det kan ikke undre os i det konservative folkeparti, at en socialdemokratisk undervisningsminister går videre i sin forgængers fodspor, men det kan nok undre os, at partiet venstre som regeringsparti tilsyneladende har måttet sluge den kamel, som U 90 må være for venstre, især når man betænker, at et af de partier, der har boltret sig mest i kritikken af U 90, har været venstre med hr. Bertel Haarder i spidsen.

Derfor må vi da også, både vi og befolkningen, have krav på at vide, om venstre, i og med at man går ind for støttereformen, nu også går ind for principperne i U 90, hvad partiet altså ikke har gjort før.

Det konservative folkeparti vender sig stærkt imod U 90's principper, først og fremmest det lighedsorienterede og det holdningsdannende princip. Vi går ikke på akkord, og vi ønsker ikke at ofre kvaliteten i uddannelserne og den personlige frihed for det enkelte menneske på lighedens alter. Derfor må vi afvise dette forslags principper og kan i øvrigt heller ikke gå ind for en reform, hvor vi knap nok kender hele første etape, og hvor vi intet præcist ved om anden og tredje etape. Det drejer sig trods alt om ca. 2 mia kr. i merudgift, når reformen er fuldt udbygget. Vi må have krav på at vide, hvor disse penge skal komme fra, og om vi i det hele taget har råd til denne dyre reform. Jeg går ud fra, at det kan vi få svar på. Nu kan jeg se, økonomiministeren ikke er her, men jeg går ud fra, han ved anden lejlighed vil svare på det.

Mine bemærkninger her skal ikke opfattes sådan, at vi i det konservative folkeparti ikke ønsker at bedre de økonomiske forhold for de studerende. Også vi er klar over, at der tiltrænges en forbedring, men vi kunne ønske de samme penge brugt på en ganske anden måde.

Vi har hele tiden fundet, at noget af det væsentligste var at nedsætte grænsen for forældreafhængigheden mest muligt, og derfor finder vi det ene år, som regeringen nu nedsætter grænsen med, ganske utilfredsstillende. Også en regulering af indtægts- og især formuegrænserne må efter vor mening gå forud for alle de gradueringer med hensyn til alder, uddannelsens art og bopælen, som lovforslaget indeholder.

Vi finder det aldeles forkasteligt, at en studerende, som er afhængig af forældre, der bor i eget hus til f. eks. 300.000 kr., som jo er grænsen – og det er jo ikke noget dyrt hus – eller en studerende i en ejerlejlighed til 25.000 kr. skal være afskåret fra fuld studie-støtte, mens den, som er afhængig af forældre, der bor i en stor lejlighed, kan få fuld støtte. Også her vil jeg spørge økonomiministeren, hvor sammenhængen i regeringens politik er. Er der taget hensyn til det yderligere pres, der vil komme på boligmarkedet, når man gør forskellen i støtten til unge, der bor henholdsvis ude og hjemme, større, end den er i forvejen? Er der også afsat penge til yderligere boligbyggeri til dette formål? Det kunne da være interessant at vide.

Vi går ikke ind for studenteløn og må derfor vende os imod den gradvise indførelse af studenteløn, som reformen også er udtryk for.

Til slut vil jeg gøre rede for, hvad vores principielle synspunkt er. I de uddannelser, som ikke giver kompetence eller indtjening, vil vi give stipendier. I de videregående uddannelser ønsker vi indført stopprøver efter senest et års studieforløb, og for at ingen af økonomiske grunde skal afholdes fra at påbegynde et studium, ønsker vi indført stipendier, afhængige af egen indtægt og formue, indtil stopprøven. Efter stopprøvens beståelse og dermed bevist studieegnethed skal støtten udelukkende gives i form af rentebillige, statsgaranterede lån. Jeg vil godt – nu lyser lampen – lige spørge ministeren: hvorledes går det med det tilsagn, jeg mener vi ganske bestemt fik fra den tidligere undervisningsminister om, at hun forsøgsvis ville indføre stopprøver på to områder, nemlig for juristerne og politterne? Er det også den nuværende undervisningsministers hensigt at sætte disse stopprøver i sving?

(Kort bemærkning).

[Bertel Haarder]

Bertel Haarder (V):

Vi kunne ikke drømme om at være så usaglige at gå imod noget, bare fordi det er indeholdt i et forslag fremsat af det centrale uddannelsesråd. Det er i virkeligheden det, fru Gerda Møller som et ekko af Berlinske Tidende her kræver af os. Vi sætter os selvstændigt ind i tingene, tager stilling ud fra vores egne meninger og lader os ikke dirigere af slige aversioner.

Mimi Jakobsen (CD):

Vi er fra centrum-demokraternes side ganske enige i, at der må ske en forbedring af de uddannelsessøgendes økonomiske vilkår, og den forbedring kan ikke ske hurtigt nok. Vores ønske om kvalitet og effektivitet i uddannelserne fremmes ikke ved, at de studerende i for høj grad tvinges til erhvervsarbejde, selv om vi er enige i, at erhvervsarbejde i en vis målestok nok ikke er af det onde. Man kan således regne med CDs velvilje, hvad den forhøjede økonomiske ramme angår.

Derimod er vi ikke på alle punkter enige i den model, der er opstillet for, hvorledes pengene fordeles, og jeg noterede mig med glæde, at socialdemokratiets ordfører, hr. Jimmy Stahr, gav udtryk for, at man muligvis kunne tale om disse ting.

Vi mener – det har de fleste ordførere her også givet udtryk for – at det er nødvendigt at reducere afhængigheden af forældreindtægten, og alle beklager egentlig, at man kun er nået til en nedsættelse med et år, fra de 23 til de 22 år. CDs principielle holdning er, at denne grænse bør være 18 år.

Fru Gerda Møller var inde på, at den skattepligtige indkomst ikke fortæller nok om en families økonomiske dagligdag, og det er jeg ganske enig i.

Vi finder det rimeligt, at der ved stipendietildeling tages hensyn til, om den studerende er hjemmeboende eller udeboende, og vi er ikke bange for, at dette skel skal fremprovokere flere flytninger hjemmefra. Jeg tror nok, de 6.000 kr., som forskellen i stipendiestøtten vist udgør, alt efter om man bor ude eller man bor hjemme, hurtigt skal få ben at gå på. Det er ikke noget, man bliver rig af. Man behøver blot tænke på, hvad prisen for et kollegieværelse er, så er man klar over, at de 6.000 kr. i hvert fald ikke er noget tilskud:

Derimod er vi ikke enige i den skelnen, der er foreslået mellem ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. At studerende med længere uddannelser vil få en større studiegæld, fordi de i flere år må optage lån, og de derfor selvfølgelig også må bære en større rentebyrde, det er forståeligt, og det er vel også uundgåeligt. Men vi ser ingen som helst grund til at tvinge disse studerende til større låntagning ved at give dem lavere stipendier end andre studerende. Jeg finder det ikke rimeligt, når venstres ordfører taler om, at de, der har de lange uddannelser, får en større løn og derfor kan have råd til at tage flere lån i de sidste år. Sandheden er jo, at disse studerende, når de bor ude, får 12.000 kr. om året i stipendium og således under hele deres uddannelse vil være nødt til at leve af statskautionserede lån oven i stipendiestøtten. Jeg ville gerne se den udeboende studerende, der kunne leve for 12.000 kr. om året.

Med hensyn til låneordninger, altså de statskautionserede lån, mener vi i CD, at denne ordning fortsat må være en del af finansieringen og nok en væsentlig del. Men vi er også opmærksomme på den helt urimeligt store rentebyrde, som en studerende hænger på efter et endt studium.

En lille detalje i denne forbindelse, som vi ønsker oplyst i udvalget, er begrundelsen for den efter vores mening noget urimelige regel om, at den studerende ikke må fratække de tilskrevne renter, førend tilbagebetalingen påbegyndes. Så vidt jeg har forstået, er det et brud på almindelige skatteregler, og jeg vil i hvert fald gerne se en begrundelse for, at man ikke kan fratække disse renter i den skattepligtige indkomst, når de dog er tilskrevet.

Vi har i CD interesseret os en hel del for den svenske studiestøtteordning, som, så vidt jeg har forstået, bygger på et mindre beløb på, jeg tror, det er 2.100 kr. i skattefrit stipendium, og herudover et beløb på ca. 15.000 kr. i rentefrit lån. Lånene er dog halvvejs inflationsreguleret, i og med at gælden tilskrives omkring 3 pct. på årsbasis, men det er jo ikke noget, der kan nærme sig vores renteniveau. Tilbagebetalingen påbegyndes, så vidt jeg har forstået, 2 år efter studiets ophør mod 1 år efter det foreliggende forslag og fordeles på årene op til det fyldte 50. år. Det vil altså sige, at er man 30 år, når man afslutter sin uddannelse, så har man 20 år at

[Mimi Jakobsen]

betale denne gæld af i. Endvidere indregnes forældreindtægten ikke i beregningen; det gør derimod ægtefælleindtægten, hvad jeg har forstået giver anledning til en del diskussioner i Sverige. Herudover sikrer man sig fortsat støtte i op til 10 år ved i hver termin at opnå et vist antal points i sit studium. Vi finder, man i hvert fald burde undersøge, om det kunne overføres til danske forhold. Nu er vi jo i CD normalt ikke særlig imponeret af de svenske uddannelseseksperimenter, men er der noget at efterligne her, så synes jeg i hvert fald, det bør undersøges. Det lyder umiddelbart tillokkende, uden at jeg er bekendt med de økonomiske konsekvenser.

De 16-17-årige kommer ifølge forslaget ikke med i denne omgang. Vi ser frem til, at der kommer yderligere forslag herom, idet vi finder det ønskeligt, at også denne gruppe indregnes i de uddannelsessøgendes gruppe.

Jeg er enig med fru Gerda Møller i, at vi naturligvis må have yderligere oplysninger om, hvad de følgende etaper indeholder. Vi har som sagt en del indvendinger imod det foreliggende forslag, men jeg synes, det er meget positivt og vigtigt, at vi nu kommer i gang med en længe ventet justering og forbedring på dette meget vigtige område. Vi har tidligere i CD sagt, at en af de vigtigste investeringer, vi overhovedet kan foretage, vel er i uddannelser. Det bør i hvert fald ske fuldt på højde med investeringer i bygninger og maskiner.

Ebba Strange (SF):

Jeg kan erklære mig enig i fru Mimi Jakobsens sidste sætninger, og derfor er skuffelsen også stor over, at SV-regeringen kun vil investere 250 mill. kr. i dette foretagende i stedet for de 500 mill. kr., som CUR havde sat af til første etape af det, CUR havde foreslået.

Men der er én paragraf, der er allervigtigst i dette lovforslag, og som ingen af ordførerne hidtil har rørt ved, og det er den sidste paragraf, hvori der står: »Loven træder i kraft den 1. august 1980«. Det vil sige, at hele 1979 får vores uddannelsessøgende altså ikke en rød øre ekstra. Det er et af resultaterne af denne regeringsdannelse, og jeg synes, det er kedeligt, hvis det er i så god overensstemmelse med de socialdemokratiske principper, som hr. Jimmy Stahr gav udtryk for. Det vil

sige, at vi et år endnu skal se unge forlade uddannelserne, skal se unge komme til at forlænge deres uddannelser, fordi de blive nødt til at tage erhvervsarbejde, og se unge mennesker overhovedet lade være med at gå i gang med en uddannelse, fordi de ikke tør på grund af de økonomiske forhold. Det er vilkårene, og det er sandheden.

Herefter vil jeg godt knytte nogle bemærkninger til det forslag, der ligger her. Først vil jeg sige noget om det, jeg synes er i vejen med det, og bagefter komme til noget af det, vi godt kan støtte i SF.

For det første finder vi, at de 16-17-årige burde have været med i denne pulje. Vi mener, der ligger mange skønmæssige uretfærdigheder i den måde, ungdomsydelsen fordeles på; vi mener også, den er for lille. Vi mener, de burde have helt stipendium og have egentlig uddannelsesstøtte i den alder, fordi det er den mest sårbare alder, den alder, hvor de svagest stillede lettest forlader uddannelsessystemet. Vi mener, det er vigtigt, at de netop i den alder får en støtte. I forlængelse heraf finder vi, at det allervigtigste, der burde ske med uddannelsesstøtten i øjeblikket, var, at vi fik lønnen til EFG-eleverne genindført på basisåret.

Vi modtog - jeg ved ikke, om det var som medlemmer af uddannelsesudvalget, men jeg har i hvert fald modtaget den - en opgørelse fra EFG, grafiske fag, der viser, hvordan den sociale sammensætning på den uddannelse har skiftet, siden man fjernede lønnen i basisåret. Det var jo det, vi forudsagde. Nu kan vi se resultaterne. Jeg håber, der bliver lavet lignende undersøgelser på andre EFG-skoler, for at vi kan få en dokumentation for den sociale uretfærdighed, der er overgået en af vores vanskeligt stillede grupper.

Derudover mener vi, at det var nu, man skulle have taget skridtet til at afskaffe banklånene. Vi mener, det var en fejl, at de overhovedet blev indført, og vi mener også, at socialdemokratiet dengang var imod, at de blev indført. Det var under Hartling-regeringen, og vi mener, man burde have taget skridtet nu. Der er ingen andre, der har fornøjelse af de lån, end bankerne, og de er en fantastisk belastning, som gør gældsbyrden kolossalt stor for de unge mennesker, hvoraf mange jo ikke engang kan få arbejde umiddelbart efter endt uddannelse.

[Ebba Strange]

Med hensyn til stipendiernes forældreafhængighed kan jeg egentlig godt være tilfreds med, at undervisningsministeren ikke er gået mere end ét år ned i denne omgang. Jeg mener ikke, det er det vigtigste, men jeg mener, vi skal gå den vej.

Men hvis vi går ad den vej, synes jeg, det havde været rimeligt, at man havde prøvet at finde frem til et andet beregningsgrundlag end den skattepligtige indkomst. Det, der giver den store uretfærdighed, er – det ved vi – at det er folk med en masse fradragsmuligheder, hvis børn får stipendierne, fordi de kan nedbringe deres skattepligtige indkomst, medens to helt almindelige lønmodtagere, der har nogle børn under uddannelse, ikke har de samme fradragsmuligheder, hvorfor deres børn ikke kan få stipendier. Det problem kunne man godt have løst. Man kunne godt have fundet frem til en tilnærmet bruttoindkomst, som man kunne have brugt som beregningsgrundlag.

Jeg har jo fået svaret af venstres ordfører på, hvad den besynderlige skelnen mellem ungdomsuddannelser og videregående uddannelser skal gøre godt for. Venstres ordfører sagde helt klart, at det var et led i venstres politik med at få flere ført over til de kortere ungdomsuddannelser. Jeg er ked af det. Vi er utilfredse med det i socialistisk folkeparti, fordi vi mener, at det øger den sociale skævhed i tilgangen til de videregående uddannelser, idet det bliver mere attraktivt at tage de kortere, især for dem, der er utrygge ved at optage de store, dyre lån.

Jeg fik også svar af venstres ordfører på et andet spørgsmål, som jeg ville have stillet, idet venstres ordfører helt klart sagde: denne lov betyder, at de studerende ikke kan få bistandshjælp i sommerferien. Jeg har selvfølgelig studeret den paragraf, det er § 4, stk. 3, hvor der står, at uddannelsessøgende, der oppebærer anden offentlig støtte, kan udelukkes fra uddannelsesstøtten, og jeg ville selvfølgelig spørge, hvad det egentlig betød. Jeg ved godt, vi har reglerne om arbejdsløshedsunderstøttelse og uddannelsesstøtte. Jeg fik altså svaret af venstres ordfører. På den baggrund vil jeg godt spørge: hvad søren skal de så leve af? Jeg har undervisningsministerens eget ord for, at de jo ikke kan leve for under 30.000 kr. – det er det mindste, de skulle have at leve for, de unge mennesker – og hvis de ikke kan få arbejde, så kunne jeg

egentlig godt lide at vide, hvor de skal skaffe de sidste penge fra med den grænse, der er sat i dette uddannelsesstøtteforslag.

Socialistisk folkeparti vil udarbejde en lang række ændringsforslag til dette forslag, der nu er fremsat, og så håber vi, at nogle af dem bliver vedtaget, inden forslaget skal endelig færdigbehandles.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

En reform af uddannelsesstøtten kaldes det lovforslag, vi her har til første behandling. Det er så sandelig også på tide, at dette ting lever op til sin beslutning fra 1970 om, at uddannelsesstøtten burde udbygges, så den faktisk kom til at dække leveomkostningerne for unge under uddannelse, især da man siden har foretaget forringelser af den daværende støtte.

Imidlertid indebærer lovforslaget ingen reformering af støtten, snarere tværtimod, idet eksisterende utilstrækkeligheder og urimeligheder fastholdes og dermed forstærkes.

Således videreføres de statsgaranterede banklån, hvilket er helt uacceptabelt. I den forbindelse vil jeg citere, hvad socialdemokraten hr. Jimmy Stahr udtalte den 16. november 1977 ved førstebehandlingen af kommunisternes forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte. Jeg citerer fra Folketingstidende 1977–78, sp. 2076:

»På en eller anden måde har en gruppe studerende og DKP stirret sig blinde på banklånene. De tror tilsyneladende, at deres fjernelse vil bringe os eller de studerende i den syvende himmel. Der skal jo langt mere til for at forbedre de uddannelsessøgendes vilkår.«

Nej, hverken de uddannelsessøgende eller kommunisterne har stirret sig blinde på banklånene. Derimod tror vi, at andre i tiden, der er gået, siden disse lån har erstattet statslånene, efterhånden har fået øjnene op for, hvor ødelæggende denne låneform har været.

Hvis ikke det i virkeligheden var så sørgeligt, kunne man kalde det foreliggende lovforslag for »forslag til lov om forbedring af bankers og sparekassers udbytte i forbindelse med den statsgaranterede udlånsvirksomhed«. De problemer, der hænger sammen med banklånene, var netop en af de ting,

[Gertrud Stjernholm Nielsen]

den daværende undervisningsminister ved sit kommissorium til CUR havde ønsket løst.

En anden ting, der skulle tages fat på, var problemerne i forbindelse med fjernelsen af EFG-lærlingenes basisårsløn. Såvel LLO som de uddannelsessøgende har stillet krav om, at denne løn snarest genindføres. Det samme blev besluttet på socialdemokratiets sidste kongres, og undervisningsministeren har så sent som forrige onsdag bekræftet, at dette stadig er socialdemokratiets politik. Kedeligt er det så blot, at det er i teorien og ikke i praktisk handling, dette kommer til udtryk.

I fru Ritt Bjerregaards kommissorium til CUR var de 16-18-åriges ungdomsydelse fremdraget som en arbejdsopgave for rådet. Såvel denne aldersgruppes situation som EFG-lærlingenes basisårsløn er to af de allervigtigste støtteproblemer, hvis man overhovedet mener noget med lige muligheder for at få en uddannelse. Og så springer man let og elegant henover disse to fundamentale områder i et lovforslag, som man kalder en reform.

Nu er det jo ikke ved førstebehandlingen meningen, at man skal kaste sig over enkeltheder i forslaget, selv om man nok kunne have lyst til at kommentere den måde, hvorpå man deler de studerende op i grupper som de 18-21-årige, de 22-årige og de, der er over 23. Disse opsplitninger bør afskaffes, og de over 18-årige bør betragtes som voksne, selvstændige mennesker, der bør kunne eksistere uafhængigt af forældreindkomst, idet det er lige så dyrt for en 18-årig som for en 22-årig at være studerende.

Desuden finder vi det udemokratisk, at de videregående studier primært finansieres ved banklån. Det får jo til følge, at kun de unge, der kan forvente økonomisk støtte hjemmefra, tør gå i gang med en videregående uddannelse. Er det socialdemokratiets politik?

Med hensyn til udgifterne til denne såkaldte reform bliver disse anslået på grundlag af en naiv forestilling om, at dette forslag vil løse en hel del problemer. Dette holder imidlertid ikke. De uddannelsessøgende vil stadig være nødsaget til at have erhvervsarbejde i et ikke ringe omfang. Det betyder arbejdsløshedsunderstøttelse til andre. Studietiden forlænges med deraf følgende spild af offentlige ressourcer. Dette sidste har rektor for Danmarks tekniske højskole med bekymring for nylig givet udtryk for. Oven i købet

taler han om frafald, så vi i 1980'erne kommer til at mangle ingeniører. Hertil kommer de efterhånden ikke ringe beløb i millionklassen, som staten bliver nødt til at overføre til pengeinstitutternes alt andet end slunkne kasser, fordi mange unge ikke er i stand til at tilbagebetale lånebyrder på over 100.000 kr. Disse nævnte områder bliver tilsammen et formidabelt beløb, så man burde overveje, om det ikke i virkeligheden ville blive lige så billigt – eller dyrt – at give penge direkte til de uddannelsessøgende.

Generelt kan man sige, at dette forslag afslører en holdning hos SV-regeringen, hvor uddannelse gøres til et spørgsmål om investering i egen fremtid og ikke til et centralt samfundsanliggende. Liberalismen har det godt under SV-regeringen.

Idet kommunisterne finder lovforslaget uacceptabelt, har vi selv fremsat et lovforslag om Statens Uddannelsessøtte. I lovforslag nr. L 175 vil man nærmere kunne se, hvordan vi mener at en reform bør sættes i gang.

Jeg kunne godt tænke mig at få at vide, hvad socialdemokratiet har fået til gengæld for at ville lægge navn til dette lovforslag, der oven i købet først skal igangsættes om halvandet år. Kan eller vil ministeren afsløre dette?

Ole Vig Jensen (RV):

Med det foreliggende lovforslag ønsker regeringen at fremme en generel forbedring af uddannelsessøtten, og det kan det radikale venstre tilslutte sig. Men som vi har givet udtryk for tidligere, senest under finanslovdebatten i december, var vi indstillet på, at støtten skulle forbedres allerede her fra august 1979, og vi er stadig af den opfattelse, at det er en mulighed, som burde udnyttes. Vi stillede direkte et ændringsforslag til finansloven, som imidlertid blev nedstemt af regeringen, og derfor er der nok ikke mange chancer for at fremme tanken om at lade forhøjelsen få virkning allerede nu fra august 1979.

Jeg har forstået på den tidligere undervisningsminister, at en væsentlig grund til, at det ikke var muligt at fremrykke tidspunktet for en forbedring af uddannelsessøtten her til august 1979, var ønsket om at lægge op til en mere gennemgribende reform af hele støttemrådet. Det kunne der være megen for-

[Ole Vig Jensen]

nuft i, synes jeg, og det vil også meget langt være en acceptabel grund. Men hvis vi ser på det foreliggende forslag, så må vi sige, at det er ikke noget imponerende forslag – og ikke nogen særlig god grund til at udskyde ikrafttrædelsen til 1980.

Skal man være en lille smule uvenlig, hvad jeg egentlig nødig vil være over for ministeren – jeg har i hvert fald ikke nogen grund til det – så kunne man kalde det et lovforslag om ubesvarede spørgsmål. Det uvenlige kan måske så være en hilsen til det centrale uddannelsesråd, som ikke, synes jeg, har løst den opgave, det har fået i opdrag i det kommissorium, som den tidligere undervisningsminister opstillede. Her ønsker man jo ikke mindst at få en klaring på sammenhængen i de mange former for indkomstilskud, som efterhånden gør sig gældende på dette område. Det problem er ikke løst, og vi har ikke fået klaret af, hvordan man skal forholde sig i forhold til uddannelsesstøtten, når det gælder godtgørelse af tabt arbejdsfortjeneste, ikke mindst i forhold til voksenuddannelserne. Problemerne omkring de 16-19-årige og højskoleordningen er heller ikke endeligt afklaret. Der bliver dog nedsat udvalg, har jeg forstået.

Der er altså en lang række ubesvarede spørgsmål knyttet til en reform af uddannelsesstøtten, og det synes jeg egentlig er ærgerligt på et tidspunkt, hvor vi for alvor skulle til at tage fat.

Ser vi på det forslag, der ligger, så bygger det på nogle principper, som det radikale venstre kan tilslutte sig. Det gælder den prioritering af ungdomsuddannelserne, som forslaget indeholder. Vi tror, det er meget vigtigt, at der er gode vilkår netop på det tidspunkt, hvor vi erfaringsmæssigt ved, at der sker en ikke ubetydelig udskillelse af unge, netop ved indgangen til ungdomsuddannelserne. Derfor er det rigtigt at give det område høj prioritet.

Vi finder det også rigtigt og nødvendigt at give de udeboende bedre økonomiske vilkår, sådan som forslaget også lægger op til, men – og det synes jeg man må overveje nøje i udvalget – jeg synes også, at forskellen er så stor mellem de tilskud, der er til hjemmeboende og udeboende, at den kan friste unge til snarest muligt at forlade hjemmet. Man tvinger dem næsten ud at bo andre steder end hjemme, fordi vilkårene er så meget mere

favorable. Sådan tror jeg det vil komme til at virke i praksis, og det synes jeg ikke er en udvikling, vi skal fremme for den aldersgruppe.

Jeg er enig i, at det er rigtigt at gøre uddannelsesstøtten uafhængig af ægtefælleindkomsten, og vi har heller ikke noget imod, at man lemper tilbagebetalingsvilkårene for de statsgaranterede lån, sådan som det er foreslået her i dette forslag. Men vi synes ikke, det på dette område er en lempelse, der er tilstrækkelig, og fra radikal side vil vi gerne opfordre regeringen til at indføre en rentesikringsordning for de lån, der i dag optages og er blevet optaget med statsgaranti. Vi ved, at med den markedsrente, der eksisterer – den er vel i gennemsnit omkring 13 pct. – bliver de byrder, der lægges på de unge, der er gået videre i de længere uddannelser, urimeligt store. Det er vel ikke ualmindeligt, at man kan komme til at betale mellem 125.000 kr. og 150.000 kr. tilbage. Jeg mener, det er oplagt for regeringen at overveje en sådan rentesikringsordning, hvor man som udgangspunkt kunne have en forrentning, der svarer til diskontoen, nemlig 8 pct. Jeg synes også, det var rimeligt, at man pålagde Nationalbanken at forhandle dette område igennem med bankerne, sådan at man fik mere ensartede vilkår for optagelse af lån, end tilfældet er i dag.

Det vil vel i øvrigt være rimeligt også at overveje genindførelsen af statslån, sådan at vi måske både opererer med stipendier, statslån og statsgaranterede lån. Det kan være rimeligt at drøfte det nærmere i udvalget.

Det er nævnt, at højskoleordningen skal under nærmere behandling i et udvalg. Det synes jeg er meget nødvendigt, og jeg er enig med regeringen heri. Vi har i øvrigt allerede sidste år fremsat forslag om en forbedring for de elever, der søger de frie skoler; det er i dag dem, der nok er ladt helt i stikken. Der er et svælg imellem de beløb, der er stillet til rådighed, og det stigende antal elever, som søger de frie skoler i dag.

Til sidst vil jeg nævne støttens afhængighed af forældreindkomsten. Det er jo et område, der er stor interesse for i befolkningen, men desværre ikke altid ud fra en positiv holdning. Jeg tror, det først og fremmest skyldes, at det er den skattepligtige indkomst, der bruges som udgangspunkt for tildeling af støtte for mange elevers vedkommende, når

[Ole Vig Jensen]

de er afhængige af forældreindkomsten. Jeg mener, undervisningsministeren her har god anledning til at minde skatte- og afgiftsministeren om, at det nu er på tide at få gennemført en skattereform, sådan at også de indkomstoverførsler og indkomsttilskud, der baseres på den skattepligtige indkomst, bliver udmålt mere retfærdigt, end det sker i dag. Det er nok den største anstødssten i det daglige hos befolkningen.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti mener ikke, at det foreliggende lovforslag om Statens Uddannelsesstøtte i nævneværdig grad retter op på de skævheder, der hersker i dag, og det synes jeg også debatten har bestyrket.

Vi har i tidligere ordførertaler i forbindelse med behandlingen af uddannelsesstøtteforslag understreget, at det rigtige må være, at alle over 18 år får lige muligheder for støtte, og at de ikke skal vurderes efter forældrenes indtægter. Vi mener, at støtten skal gives som statslån, der er rente- og afdragsfrie i studietiden, og så mener vi i øvrigt, at stipendier bør forbeholdes førsteårsstuderende. Det er dér, man har størst brug for dem, måske fordi man ikke rigtig er klar over, hvilket studium man vil vælge, og måske fordi man er lidt bange for at gå i gang med det.

Dette lovforslags vedtagelse vil bevirke, at der køres videre i samme uretfærdige spor som nu. Der bygges stadig på forældrenes skattepligtige indkomst, og der gås ud fra – det synes jeg man skal lægge mærke til – at forældre har pligt til økonomisk at hjælpe deres unge mellem 18 og 22 år. Det er lidt mærkeligt, at man sådan kan sætte en myndighedsalder og så efter forgodtbefindende bestemme, hvornår forældrene har ansvar og ikke ansvar. Jeg synes nok, det er noget, man virkelig skal se på i udvalget.

Når man ved – og jeg vil næsten også påstå: har erkendt – at den skattepligtige indkomst ikke siger noget om behovet for sociale ydelser, forstår jeg ikke, at man alligevel kommer med sådan et forslag.

Kristeligt folkeparti havde for kort tid siden sit forslag om socialindkomst til behandling her. Det fik en meget velvillig modtagelse, og vi fik at vide, at det nu skulle undersøges i udvalget. Man erkender, at der er noget

galt, men alligevel fortsætter man i samme spor.

Dette lovforslag betyder, kan i hvert fald betyde, en favorisering af unge, hvis forældre har mulighed for trods stor indtægt at opnå en lav skattepligtig indkomst. Kristeligt folkeparti vil derfor under udvalgsarbejdet have disse forhold nærmere belyst. Det er ikke bare påstande, det kan virkelig bevises.

Kristeligt folkeparti har med stor interesse læst bemærkningerne til lovforslaget og fremsættelsestalen. Der kunne nok være grund til at kommentere de tanker, der kommer frem her, men det får vi jo senere lejlighed til. Jeg tænker her på de 16–17-åriges uddannelsesstøtte og på tanken om fjernelse af den nuværende højskoleordning. Her vil jeg blot understrege, at vi vil følge udviklingen meget nøje. Vi vil være på vagt over for tendenser til at løsrive de 16–17-årige fra hjemmenes indflydelse ved at gøre det mere attraktivt at flytte hjemmefra, og vi vil ikke være med til, at den nuværende højskoleordning forringes. Vi mener derimod, at den bør forbedres.

Kristeligt folkeparti skal tilsige en interesseret og aktiv udvalgsbehandling. Vi kan ikke medvirke til lovforslagets vedtagelse i den foreliggende form, men vi vil gerne medvirke til at opnå en mere retfærdig uddannelsesstøtteordning.

Lis Starcke (DR):

Debatten viser, hvor engagerede alle partier er netop i denne sag, og jeg må her sige, at vi fra retsforbundets side er skuffede over det forslag, der ligger her. Retsforbundet fremsatte selv et forslag om lov til Ungdommens Uddannelsesstøtte for et år siden. Nu kommer så regeringens et år efter og oven i købet på en sådan måde, at det først skal træde i kraft om halvandet år. Det synes vi er for dårligt.

Da retsforbundets forslag var til behandling, sagde den daværende undervisningsminister: »Der er udmærkede tanker i forslaget, tanker, som på ingen måde er fremmede for regeringen, og som lover godt for et fremtidigt samarbejde her i tinget om en reform af uddannelsesstøtten.«

Ganske enkelte ting kan jeg se ikke har været fremmede for regeringen, idet man har

[Lis Starcke]

foreslået ændringer i den retning, som vi kom med forslag om.

At man kan få et godt samarbejde her i tinget, det synes jeg debatten i dag har vist. Jeg håber, at man i udvalget vil arbejde meget flittigt, og at man fra regeringens side vil lytte meget til de ændringsforslag, der måtte komme fra andre sider.

Foruden at det varer så længe, inden forslaget skal træde i kraft, er det også skuffende, at man har bevaret de statsgaranterede lån i stedet for at gå over til statslån, der er rente- og afdragsfrie i studietiden. Det foreslog vi, og vi vil arbejde for i udvalget, at det er noget sådant, man kan nå frem til.

Enkelte forbedringer er der med hensyn til stipendierne: at der ikke skal tages hensyn til ægtefælles indtjening, og at alderen er nedsat fra 23 til 22 år for uafhængighed af forældrenes indtægt. Men også vi mener, det er forkert, at det er den skattepligtige indtægt, man går ud fra. Det burde være bruttoindtægten, for det andet giver et helt forkert billede af, hvad der faktisk er af penge til at opretholde livet for. Alle de mange fradrag, man kan have i en familie, vil give et forkert billede.

Med hensyn til tilbagebetalingen af de statsgaranterede lån mener vi, at der sker et fremskridt ved, at tilbagebetalingen nu først skal begynde et år efter endt uddannelse. Vi kunne også godt tænke os, at den uddannelsessøgende skulle have opnået en vis indtjening, før tilbagebetalingen skulle begynde. Måske var der flere unge, der i det tilfælde turde tage lånet. Jeg kan også godt se, at der er sket et fremskridt ved, at garantiperioden strækker sig over 15 år, imod at den før var 10 år. Alle de små fremskridt skal vi selvfølgelig også se på, men vi håber, der vil kunne ske en væsentlig forbedring ved udvalgsarbejdet.

Noget forbedrede støttevilkår ser det ud til at forslaget indebærer, idet man går fra de 18.000 kr. op til 22.500 kr. i alderen fra 18 til 21 år, og over de 22 år op til 25.000 kr. Men det modvirkes jo af, at man ikke samtidig kan få bistandshjælp i sommerferien. Det har andre allerede været inde på.

Retsforbundet vil medvirke i udvalget. Vi har stor interesse for at få en virkelig reform, og vi mener også, at det er muligt, men vi mener, at regeringen må være meget elastisk.

Steen Folke (VS):

Da SV-regeringen blev dannet, var et led i regeringsaftalen en udskydelse af den planlagte forbedring af uddannelsesstøtten til august 1980. Nu kommer så den længe ventede og stærkt opreklamerede reform omsider som et lovforslag, og så viser det sig, at den ikke blot er ganske utilstrækkelig – andet havde vi ikke ventet – nej, den er faktisk værre end ingenting. Nu er jeg godt klar over, at dette kun er første fase af den såkaldte reform, men med det almindeligt rådende økonomisk-politiske klima og den velsignede SV-regering vil man nok gøre klogt i ikke at tage nogen glæder på forskud.

Efter dette forslag skal der bruges 250 mill. kr. mere til SU. Pengene går først og fremmest til at forhøje stipendiebeløbene til visse kategorier af studerende, især de udeboende og dem, der er i gang med kortvarige uddannelser. Men dermed er også alt positivt sagt, der kan siges om dette lovforslag.

Det mest fantastiske ved forslaget er, at det for en masse studerende vil indebære direkte forringelser. Det er måske ikke ligefrem det, der er brug for i en situation, hvor alle studerende er spændt meget hårdt for. De 18–21-årige får reduceret deres rådighedsbeløb en anelse. Mere alvorligt er det, at muligheden for bistandshjælp i sommerferien falder bort. Det rammer nogle tusinde uddannelsessøgende meget hårdt, og det er oven i købet nogle af dem, der i forvejen er værst stillet. Hertil kommer, at lånemulighederne for folk, der gennemfører en uddannelse med løn, bortfalder.

Men det er ikke blot de direkte forringelser, der gør dette lovforslag helt uacceptabelt. Den banklånsordning, som træskoregeringen indførte for at støtte finanskapitalens betrængte profitter, opretholdes uantastet. De såkaldte lempelser i forbindelse med tilbagebetalingen af lånene er oven i købet sådan indrettet, at bankerne også kan tjene en pæn ekstraskilling ved det.

Problemerne omkring støtten til voksenuddannelser løses ikke, men henlægges til et udvalgsarbejde. Det er ellers en sag, som socialdemokratiet har slået på tromme for, men foreløbig må vi konstatere, at det er blevet ved reklamebrølene.

Det samme gælder opretholdelsen af ungdomsydelsen, der, som alle ved, er både utilstrækkelig og uretfærdig. Også de 16–17-åriges problemer henlægges til et langsomme-

[Steen Folke]

ligt udvalgsarbejde. Mon ikke det har noget at gøre med den voldsomme tilgang til gymnasiet, som regeringen ikke ved hvad den skal stille op med, en tilgang, der bl. a. skyldes ungdomsarbejdsløsheden, som regeringen heller ikke ved hvad man skal stille op med. Indførelse af løn på EFG-basisåret er der selvsagt ikke tale om i forbindelse med dette lovforslag.

Hertil kommer, at regeringen med dette forslag lægger op til i højere grad end hidtil at bruge SU som et instrument i den statslige styring af uddannelserne. Den økonomiske favorisering af de såkaldte ungdomsuddannelser passer som hånd i handske til de sidste års statslige og socialdemokratiske uddannelsespolitik. Gennem adgangsbeholdningen og ved andre foranstaltninger har staten forsøgt at kanalisere de unge over i korte, erhvervsrettede uddannelser. Da det ikke er lykkedes i tilstrækkeligt omfang, laver man nu en åbenlys økonomisk forskelsbehandling ved at favorisere de artige drenge og piger, der tager de uddannelser, som regeringen ønsker. Samtidig strammes den politiske disciplinering af de studerende ved indførelse af begreberne studieaktiv og studieegnet. Disse begreber lyder jo meget uskyldige, men i praksis vil deres indførelse i loven være med til at sikre, at de studerende hele tiden beskæftiger sig med indtæring af pensum og ikke med mere selvstændige og måske endog kritiske aktiviteter med mindre direkte eksamenrelevans.

Som rosinen i pølseenden lægger lovforslaget op til, at ministeren kan nedlægge rådet for uddannelsesstøtte, hvis det passer hende. Det er ikke, fordi det i sig selv er så frygtelig vigtigt, men den politiske motivering er så åbenlys. Rådet for uddannelsesstøtte er for længst blevet ubekvemt for magthaverne, fordi rådet i overensstemmelse med kendsgerningerne har måttet påpege de uddannelsessøgendes stadig mere urimelige økonomiske situation. Det er ikke noget tilfælde, at det var det centrale uddannelsesråd og ikke rådet for uddannelsesstøtte, som blev bedt om at komme med oplægget til dette lovforslag. For nylig har undervisningsministeren sikret borgerlige synspunkter større vægt i rådet for uddannelsesstøtte ved at lade den gule organisation af moderate studenter, STS, repræsentere i rådet. I protest herimod har DSF trukket sig ud. Men nu forbeholder

ministeren sig altså ret til helt at nedlægge rådet, hvis det er det mest bekvemme.

Forslaget må i sin helhed ses som et led i den borgerlige socialdemokratiske krisepolitik og uddannelsespolitik. VS vender sig imod begge dele, og vi kan, som det vil være fremgået af, hvad jeg her har sagt, under ingen omstændigheder støtte undervisningsministerens SU-forslag.

Samtidig vil vi opfordre de uddannelsessøgende til at stole på egne kræfter og selv kæmpe de nødvendige forbedringer igennem, sådan som de er udmøntet i DSFs og DUS' fælles forslag.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg skal starte med at sige en tak til de ordførere, som har udtrykt enten hel eller delvis støtte til forslaget; der har jo været lidt variation blandt ordførerne.

Det er givet og efter min vurdering også meget rigtigt og nyttigt, at der bliver en grundig udvalgsbehandling af dette forslag. Der vil vi jo få lejlighed til at diskutere en række enkeltheder, men jeg vil gerne ved denne lejlighed kort kommentere nogle af de bemærkninger, der er gjort.

Hr. Jimmy Stahr sagde, at det politiske resultat af drøftelserne om uddannelsesstøtten var blevet 250 mill. kr. Dette er ikke helt rigtigt. Resultatet af drøftelserne blev 500 mill. kr., hvoraf de 250 mill. kr. skulle anvendes på et forslag fremsat i denne samling og de andre 250 mill. kr. på det forslag, vi agter at fremsætte i næste folketingssamling.

Fremskridtspartiets ordfører talte om, at de bedst egnede skal have adgang til uddannelsesinstitutionerne, og så skal de til gengæld også have en meget højere støtte end det, der ligger i dette forslag. Jeg skal ikke bruge mange ord på det, men kun sige, at når man lyttede til, hvad hr. Halvgaard sagde i dag, og hvad han i øvrigt har sagt i forbindelse med hele uddannelsesspørgsmålet, giver han udtryk for nogle elitesynspunkter i forbindelse med uddannelsen, elitesynspunkter, som jeg ikke kan erklære mig enig i. Von Eyben-udvalgets betænkning sagde i sin tid, at ingen af økonomiske årsager skal hindres i at få en uddannelse, som vedkommende har lyst og evner til. Det synes jeg er en rigtigere og bedre målsætning for vores uddannelsesstøtte.

[Undervisningsministeren]

Ligeledes når hr. Halvgaard taler om snering af uddannelsestilbuddene og en nedsættelse af antallet af uddannelsespladser her i landet, er det udtryk for denne målsætning, som jeg som sagt må tage afstand fra.

Hr. Fogh Rasmussen talte om, at der var inspiration fra venstre i stedet for inspiration fra CUR. Det skal jeg ikke bruge mange ord på ud over at sige, at de rent konkrete ting, hr. Fogh Rasmussen i den forbindelse trak frem, faktisk også er ting, som CUR har sagt i sin indstilling.

Hr. Fogh Rasmussen nævnede spørgsmålet om graduering af egenindtægten. Dertil vil jeg sige, at det er et spørgsmål, som jeg har forståelse for. Det er en meget barsk graduering, der er gjort i dette tilfælde, og jeg vil meget gerne se på det, om ikke før så i hvert fald i forbindelse med det forslag, vi vil fremsætte næste vinter.

Fru Gerda Møller gjorde nogle bemærkninger om U 90. Jeg vil i den forbindelse bare sige til fru Gerda Møller, at CUR faktisk har lavet andet end U 90, nemlig også en betænkning om uddannelsesstøtte, men jeg synes i øvrigt ikke, det er dagen i dag at tage hul på en debat om U 90. Fru Gerda Møller sagde, at hun ikke vidste noget om, hvad der var tænkt på i forbindelse med fremtidige initiativer på uddannelsesstøtteområdet. Der vil jeg bare henvise til de bemærkninger, der står i lovforslaget, både om CURs indstilling, om de tre blokke, og ikke mindst hvad der også står om hensigten med det forslag, der skal komme næste år.

Fru Mimi Jakobsen gjorde en bemærkning om forældreafhængigheden. Jeg er ikke uenig i ønsket om en nedsættelse af forældreafhængigheden. Det har også givet sig udtryk i, at vi i dette forslag har nedsat den fra 23 til 22 år. Den ramme, vi har haft at arbejde under, har som nævnt været 250 mill. kr., og den opnår man ikke mirakler for, men vi har netop for at understrege, at vi fandt dette vigtigt, brugt nogle af pengene på en nedsættelse af forældreafhængigheden.

Spørgsmålet om de 16-17-årige er blevet rejst af både fru Mimi Jakobsen og flere andre. Det er netop en af de ting, vi som nævnt håber at kunne få med i forslaget næste vinter. Når hr. Steen Folke taler om, at det er henlagt til et langsomt arbejdende udvalg, ved jeg ikke, hvor hr. Steen Folke har sine oplysninger fra. Det udvalg, jeg taler om, regner

med at være færdig formentligt midt i marts måned, og vi regner med at have fået en stillingtagen til dette, så det kan indgå i lovforslaget næste år.

Fru Ebba Strange talte om, at regeringen kun havde bevilget 250 mill. kr. til første etape af CURs forslag. Dette er ikke rigtigt, for som jeg nævnede før, er der altså i alt 500 mill. kr. Vi har her taget nogle af tingene fra 1. etape af CURs forslag, og resten vil, som jeg nævnede det, komme næste vinter.

Spørgsmålet om løn i basisåret for EFG-uddannelserne er blevet rejst her. Der skal jeg kun henvise til, at min forgænger i forbindelse med EFG-loven stillede et ændringsforslag til loven om løn i basisåret. Det skete i et folketing, der var sammensat, som folketinget er det i dag, og vi måtte erkende, at det ikke kunne bære igennem; det blev stemt ned i dette folketing. Derfor måtte vi tage til efterretning, at det var det, folketinget ville.

Det har fra flere sider været anført, at det er uheldigt, at det er den skattepligtige indtægt, som er grundlaget, fordi den kan give anledning til skævheder. Jeg er ikke uvidende om dette forhold, men der er i og for sig kun det at sige dertil, at man ikke hidtil har kunnet finde frem til et system, der var bedre, og det er jo faktisk også det, der ligger til grund for den skat, vi betaler her i landet. Jeg kunne personlig godt ønske mig, at man kunne finde frem til noget andet, men det har ikke været muligt at gøre det indtil nu, og derfor kommer vi nok til at acceptere, at det også må være grundlaget i disse sammenhænge.

Fru Gertrud Stjernholm Nielsen nævnede, at de garanterede lån burde ændres til statslån. Det er igen et spørgsmål om at have plads til det inden for rammerne. Der udstedes for øjeblikket statsgarantier for omkring 1 mia kr. om året, og det er en overordentlig bekostelig affære at ændre dette.

Jeg vil i øvrigt i forbindelse med de bemærkninger, der er faldet fra flere ordføreres side angående det ønskelige i at ændre de statsgaranterede lån til statslån, gøre ikke mindst kristeligt folkepartis og retsforbundets ordførere opmærksom på, at de to partier stemte for forslaget om at indføre statsgaranterede lån i stedet for statslån, da forslaget herom i sin tid var til afstemning. Det synes jeg er rimeligt at nævne på baggrund af de

[Undervisningsministeren]

bemærkninger, der kom fra de to partiers side her i dag.

Hr. Ole Vig Jensen udtalte bekymring for, at støtten til hjemmeboende var for favorabel i forhold til støtten til udeboende. Dertil vil jeg blot sige, at meningen med den forskel er, at den udeboende skal have dækket sine rent faktiske merudgifter ved at bo ude. Jeg tror ikke, den er favorabel, for det er væsentligt dyrere at bo ude, og den er tænkt som værende neutral i den problematik. Ændrede man det i den retning, som hr. Ole Vig Jensen ønskede det, kunne man også opfatte det som en stavnsbinding for mennesker, der dog er fuldvoksne, til at blive boende hjemme, og det er i hvert fald ikke vores hensigt.

Hvad angår spørgsmålet om de frie skoler, altså hele højskoleordningen, kan jeg sige, at der vil blive taget forhandlinger op og blive nedsat et udvalg til at se på disse ting. Jeg er klar over, at der er nogle problemer, men jeg synes, det er rimeligt i første omgang at drøfte dem med repræsentanter for de skoleformer, som er berørt deraf.

Jeg tror, at jeg med disse bemærkninger, selv om jeg ikke svarer de sidste ordførere, i hvert fald har været inde på de problemstillinger, der blev rejst af disse ordførere. Hr. Steen Folke rejste spørgsmålet om bistands-cirkulæret, der ophæves, altså spørgsmålet om kontanthjælp i sommerferien. Dertil vil jeg sige, at uddannelsesstøtten jo er udmålt på en 12 måneders basis, men af praktiske grunde og efter henstilling fra de uddannelsessøgende bliver støtten for juli og august udbetalt henholdsvis 1. juni og 1. september. Jeg vil også føje til, for det har der allerede i pressen været en del skrivelser om, at det ikke er således, at staten sparer de tilskud, de har givet via kontanthjælpen med refusion til kommunerne. De aktuelle beregninger siger, at det drejer sig om, at staten sparer ca. 12 ½ mill. kr., men de er taget med ind i beregningerne, når man taler om merudgifter. Det har altså ikke været hensigten, at staten skulle have en, skal vi sige indtjening ved, at kontanthjælpen i sommerferieperioden ikke længere skulle udbetales; det har man taget med ind i dette lovforslags udgiftsberegninger.

Jimmy Stahr (S):

Det er ikke min agt at starte en længere anden omgang, men fru Gertrud Stjernholm

Nielsen sagde noget, som jeg lige synes jeg må svare på. Nu er det jo altid en blandet fornøjelse, når man begynder at citere ting, som folk har sagt for flere år tilbage, men i dette tilfælde er der tale om et citat, som jeg fuldt og helt kan stå ved. Vi har hele tiden været interesseret i en ændret ordning med hensyn til de statsgaranterede lån, men som jeg sagde dengang, og som jeg vist for øvrigt har sagt én gang til, er problemet stadig væk, om det, når vi har et begrænset beløb, som vi har i denne situation, kan betale sig at bruge pengene netop på dette område, altså at konvertere de statsgaranterede lån til statslån. Så vidt det er mig oplyst, ville konverteringen i øjeblikket koste et beløb af størrelsesordenen 500 mill. kr., hvis vi alene tænker på nye lån; hvis vi derimod skal have både de nye og de gamle lån, bliver det af størrelsesordenen et sted mellem 1 og 2 mia. kr., og det er i hvert fald betydelig mere, end der er tænkt på i denne omgang, men det er jo noget, vi eventuelt kan få nogle nye tal på i udvalget.

Ligesom undervisningsministeren undrede også jeg mig en lille smule over at høre kristeligt folkepartis og retsforbundets ordførere tale om konverteringen, for jeg mindes også, at disse to partier var med til at lave det om til statsgaranterede lån.

Til slut en bemærkning til fru Mimi Jakobsen. Jeg er ked af at skulle skuffe hende, men jeg sagde faktisk ikke noget om, at vi havde tænkt på ændringer under udvalgsarbejdet; på den anden side kan jeg da bekræfte, at socialdemokratiet som altid vil gå interesseret ind i udvalgsarbejdet.

Fogh Rasmussen (V):

Jeg vil gerne takke undervisningsministeren for det tilsagn, ministeren gav om ved en senere lejlighed at undersøge mulighederne for at ændre reglerne om graduering af stipendierne i forhold til de studerendes egenindtægt.

Fru Gerda Møller var på det konservative folkepartis og befolkningens vegne foruroliget over, at venstre nu efter fru Gerda Møllers udsagn har sluttet U 90 og Det centrale Uddannelsesråds betænkning råt.

Hr. Bertel Haarder har allerede understreget, at vi naturligvis ikke tager afstand fra et forslag, alene fordi der står Det centrale Uddannelsesråd på betænkningen; vi vurderer

[Fogh Rasmussen]

naturligvis hvert enkelt forslag helt sagligt. Men når det er sagt, vil jeg også gerne understrege, at venstre ikke med dette lovforslag har forpligtet sig til den fulde udbygning på 2 mia kr. af uddannelsesstøtten, som er foreslået af Det centrale Uddannelsesråd.

Det centrale Uddannelsesråds forslag forudsatte en udbygning i tre etaper, hvoraf første etape ville koste knap $\frac{1}{2}$ mia kr. Regeringens lovforslag koster kun det halve og er i det hele taget ikke bundet til Det centrale Uddannelsesråds betænkning.

Fra en række partier har vi jo hørt den sædvanlige klagesang over, at forbedringerne er alt for ringe, vel stærkest anført af hr. Steen Folke, men også fulgt op af en lang række andre partier. Hvad er det så egentlig for forbedringer, vi her reelt taler om? Ja, der er tale om forhøjelser på 250 mill. kr. i forhold til en samlet udgift i dag på godt og vel 700 mill. kr. til stipendier. Der er altså tale om en forhøjelse på mere end $\frac{1}{3}$.

Det er også blevet hævdet, at de lempelser, der sker i lånevilkårene, ikke vil få nævneværdig betydning for den enkelte. Men hvis vi regner på, hvad det vil betyde for en studerende i en videregående uddannelse over 6 år at spare de lån, som nu bliver mulige ved forhøjelsen af stipendierne, hvis man tager maksimalt stipendium, viser det sig, at det for en sådan studerende i en videregående uddannelse over 6 år med de rente- og afdragsbetingelser, der er gældende i dag, meget nemt kan løbe op i en forbedring, der andrager 35.000 kr.

Dertil kommer den forlængelse af afdragsperioden fra 10 til 15 år, som nu bliver mulig. Den vil reducere rente- og afdragsbetalingerne med 15 pct. for den enkelte. Der er ikke tale om ubetydelige lettelser, der er tale om væsentlige forbedringer.

Det er så nemt at stille krav om større forbedringer. Det er straks sværere, når man skal indpasse disse krav i den samfundsøkonomiske ramme, der nu er plads til. Jeg mener, at de to regeringspartier med dette lovforslag har vist en vilje til at nå en maksimal forbedring for de uddannelsessøgende inden for de rammer, der er udstukket. Jeg tror ikke, der er ret mange andre grupper i befolkningen, der i disse år vil opleve en så stor forbedring på én gang, som de uddannelsessøgende her opnår.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil bare spørge undervisningsministeren, om hun overhørte mit spørgsmål til sidst med hensyn til stopprøverne. Hvis ministeren ikke kan svare i dag, går jeg ud fra, at vi kan få et svar i udvalget.

Ministeren sagde, at vi jo godt af bemærkningerne til dette lovforslag kunne se, hvad anden og tredje etape var. Jeg brugte den vending, at vi ikke vidste det præcist, og det gjorde jeg, fordi der i bemærkningerne står noget meget svævende noget i retning af, at regeringen har besluttet at nedsætte et udvalg, der skal overveje, hvorledes uddannelsesstøtten til de 16-17-årige skal være osv. Endvidere vil ministeren nedsætte et udvalg til at se på højskolestøtten; det giver os jo ikke noget præcist.

I den forbindelse vil jeg gerne spørge både venstre og undervisningsministeren: har vi én regering, eller har vi to? For det er jo ikke første gang, siden denne regering, SV, er blevet dannet, at vi må opleve, at det ene regeringsparti siger ét og det andet noget andet. Vi står her med et lovforslag, hvortil undervisningsministeren i bemærkningerne skriver, at det udgør et planlagt lovforslag i folkettingen, og at det er første etape, der vil blive efterfulgt af to etaper. Samtidig erklærer den anden halvdel af regeringen, at de da ikke har bundet sig til de næste etaper. Det lyder for mig mærkeligt.

Hvad angår U 90, kan jeg hverken godtage hr. Fogh Rasmussens eller hr. Bertel Haarders bemærkninger. Det siger da sig selv, at når der her foreligger et forslag til lov om uddannelsesstøtte gennemarbejdet af Det centrale Uddannelsesråd og ministeren skriver, at hun finder dette forslag velegnet som grundlag, idet hun siger, det stort set følger CURs forslag til den såkaldte første blok, så må man da kunne gå ud fra, at den uddannelsespolitik, der skal tilrettelægges, bliver tilrettelagt på basis af de økonomiske principper, som dette lovforslag indeholder. Derfor mener jeg, de forklaringer, der kom fra både hr. Fogh Rasmussen og hr. Bertel Haarder, må betegnes som søforklaringer.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg er lidt skuffet over, at ministeren ikke kommenterede mit forslag om at skele til den svenske ordning. Jeg vil gerne spørge mini-

[Mimi Jakobsen]

steren, om ministeren er bekendt med denne ordning, om ministeren umiddelbart har nogen kommentar til den, og om ministeren eventuelt, såfremt det ikke er tilfældet, vil tilstille udvalget noget materiale om den svenske ordning, så vi kunne få det ind i vurderingerne.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Jeg vil gerne kommentere undervisningsministerens bemærkning om, at der ikke er penge til at overgå til statslån. Det forekommer mig, at man går med skyklapper og betragter uddannelsesstøtten som noget ganske isoleret. Vil man ikke anerkende følgende ræsonnementer: at en utilstrækkelig uddannelsesstøtte medfører, at de uddannelsessøgende må tage erhvervsarbejde, og at dette betyder, at andre skal have arbejdsløshedsunderstøttelse? At der står megen ledig undervisningskapacitet rundt omkring ikke bare på de videregående uddannelser, men også under EFG-ordningen? At der er tale om forlænget studietid? At frafald fra et studium ud over det menneskeligt sørgelige også betyder, de pågældende måske skal på bistandshjælp eller have arbejdsløshedsunderstøttelse, og at statens forpligtelse til at indfri de garanterede lån – altså i mine øjne et direkte tilskud til banker og sparekasser – er ting, der må regnes med, når man vurderer, hvor meget det koster at have en utilstrækkelig uddannelsesstøtte?

Ole Vig Jensen (RV):

Ministeren kommenterede ikke mit spørgsmål vedrørende en mulig rentesikringsordning, som skulle have virkning allerede fra nu og set fra det radikale venstres synspunkt også gerne i den tid, hvor låntagningen har skullet ske med statsgaranti. Der er jo den gruppe af unge, der er gået ind i videreuddannelserne, og som har måttet benytte de eksisterende lånebetingelser, for hvem det i dag er en alvorlig byrde at skulle klare, når uddannelserne er færdige.

Der er det nye i billedet, sådan som samfundet har udviklet sig igennem de senere år, at akademikerbegyndelseslønningerne klart er stagnerende, og at der for en række færdiguddannede med videregående uddannelser er ringe muligheder for at komme i arbejde umiddelbart efter uddannelsens afslut-

ning. Derfor synes jeg og mit parti, at der var god grund til at overveje en rentesikringsordning, der, som jeg har sagt, burde indeholde en mulighed for at gå ned til en forrentning svarende til diskontoen, vel i øjeblikket 8 pct., hvor staten stod inde for differencen.

Jeg har i øvrigt også bedt ministeren overveje at bede Nationalbanken tage kontakt med bankerne, hvad de jo har i så mange andre sammenhænge, for at fremme de studerendes mulighed for at få lån på samme, så vil jeg gerne sige favorable betingelser, som vi jo ved nogle pengeinstitutter giver de unge mennesker. I dag er der ikke lige vilkår for alle, og det synes jeg er uheldigt. Her er en opgave, som Nationalbanken med rimelighed kunne løse.

Jeg har ikke om de udeboende sagt, at de havde en favorabel ordning. Jeg vil nødtigt bruge det udtryk, for jeg tror ikke, de får mere, end de stort set har brug for, men jeg sagde, ordningen måske nok var for favorabel i forhold til, hvad de hjemmeboende får. Jeg mener altså, der kan være for stor afstand imellem størrelsen af de stipendier, der gives til hjemmeboende og til udeboende, og vil i hvert fald nødig være med til at skulle fremme, at unge mennesker, tidligere end de selv ønsker i hvert fald, drager ud fra hjemmet for selv at sætte bo.

Så en enkelt bemærkning om det mere skattepolitiske. Ministeren var i øvrigt enig i, at der her var nogle uheldige konsekvenser ikke bare i denne sammenhæng, men trøstede sig ligesom med, at vi dog også betaler skat af den skattepligtige indkomst. Ja, men det er en ringe trøst, og det bliver ikke mindre provokerende, når vi ud fra den samme tvivlsomme skattepligtige indkomst også udbetaler offentlige tilskud. Det var derfor, jeg bad ministeren om at presse på i regeringen og naturligvis særlig over for skatte- og afgiftsministeren – jeg ved, hvor svært det er – for at få en skattereform fremmet; der er brug for det.

Lis Starcke (DR):

Når retsforbundet i sin tid stemte for de statsgaranterede lån, har jeg en lumske mistanke om, at det var af den samme grund som den, regeringen har nu for at bevare de

[Lis Starcke]

statsgaranterede lån i stedet for at gå over til statslån.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg beklager, at jeg i første omgang glemte at kommentere fru Gerda Møllers bemærkninger om stopprøverne.

Så vidt jeg er orienteret, behandles dette problem af to af de faglige landsudvalg, og jeg mener også at vide, at min forgænger har givet uddannelsesudvalget tilsagn om at få en orientering, når disse overvejelser er afsluttet; dette løfte vil jeg selvfølgelig stå ved.

Fru Gerda Møller antydede, at mine bemærkninger om de 16-17-årige og højskoleordningen afslørede en uenighed imellem regeringspartierne. Dertil vil jeg sige, at der ikke er tale om uenighed mellem regeringspartierne i disse spørgsmål. Når højskoleordningen bliver henvist til behandling i et udvalg, er det ud fra et rimelighedshensyn over for de skoleformer, der er berørt af den. Hvad angår ungdomsydelserne til de 16-17-årige, er der simpelt hen tale om et spørgsmål, der rummer en række praktiske problemer, som skal overvejes socialministeriet og undervisningsministeriet imellem.

Fru Mimi Jakobsen bebrejdede mig, at jeg ikke havde svaret på spørgsmålet om den svenske ordning, og det beklager jeg. Jeg skal indrømme, at jeg ikke kender meget til den svenske ordning, men i anledning af de bemærkninger, fru Mimi Jakobsen kom med, vil jeg se på, hvad den indebærer.

Hr. Ole Vig Jensen stillede spørgsmål om rentesikringsordningen. Dertil kan jeg kun svare, at dette mig bekendt ikke har været overvejet, men med mit kendskab til hr. Ole Vig Jensen er jeg ikke i tvivl om, at det spørgsmål nok vil dukke op under udvalgsarbejdet, og så må vi jo se nærmere på det. Jeg har ligeledes noteret mig bemærkningerne omkring Nationalbanken.

Hvad angår spørgsmålet om hjemmeboende og udeboende, forstod jeg nu, at de udeboende ikke fik for meget, men at de hjemmeboende måske fik for lidt. Det, vi har talt om, er forskellen i vilkår for de ude- og hjemmeboende, og jeg synes ikke, man kan sige, den forskel er favorabel for den ene gruppe, for den er efter min vurdering ikke større, end at den kan dække forskellen i de udgifter, der er mellem at være hjemmeboen-

de og udeboende, og det må være det, man skal tilsiige med en sådan forskel.

(Kort bemærkning).

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Undervisningsministeren kom ikke ind på mine ræsonnementer, og det vil jeg tage som en bekræftelse af, at undervisningsministeren er enig med mig i, at man ikke kan betragte Statens Uddannelsesstøtte så isoleret, som man prøver at gøre det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om børns og unges arbejde inden for landbruget [af Ernst Schmidt (FP) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 57. Fremsat 15/12 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

Muligheden for fastsættelse af lavere aldersgrænser inden for landbruget for arbejdsgivernes unge i arbejdsmiljøloven er en imødekommen af de særlige forhold i landbruget, og reglen må betragtes som en særegen undtagelse, begrundet i hensynet til de små familiebrug, hvor det kan være af væsentlig økonomisk betydning, at egne børn deltager i driften, samtidig med at det må forventes, at forældrene tager særligt hensyn til børnene, der må antages at være kendt med forholdene.